

KICHIK BIZNES VAKILLARI UCHUN KREDIT JORIY ETISH

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi

Kadirov Elyor Gafurovich .

Annotatsiy: Yurtimizda kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini to'g'ri yo'lga

qo'yilishi va rivojlanishi, mahalliy xom-ashyo va qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashni yanada rivojlantirish, O'zbekiston Respublikasi ichki bozorini iste'mol tovarlari va chakana xizmatlar bilan to'ldirish kabi muommolarni hal qilish, ularni milliy va xorijiy kredit liniyalari hisobidan moliyaviy ehtiyojlarini qondirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan hisoblanadi. Ushbu maqola kichik biznes subyektlarini kreditlash amaliyotining bugungi holatini yoritib bergan.

Abstract: The establishment and development of small business and entrepreneurship in our country, the further development of processing of local raw materials and agricultural products, the filling of the domestic market of the Republic of Uzbekistan with consumer goods and retail services, and the satisfaction of their financial needs through national and foreign credit lines are among the urgent tasks of today. This article highlights the current state of the practice of lending to small businesses.

Аннотация: Становление и развитие малого бизнеса и предпринимательства в нашей стране, дальнейшее развитие переработки местного сырья и сельскохозяйственной продукции, наполнение внутреннего рынка Республики Узбекистан товарами народного потребления и услугами розничной торговли, удовлетворение их финансовых потребностей за счет национальных и иностранных кредитных линий являются одними из актуальных задач современности. В данной статье освещается современное состояние практики кредитования субъектов малого бизнеса.

Jahon amaliyotini kuzatadigan bo'lsak, rivojlangan va rivojlanib borayotgan ko'pgina davlatlarda iqtisodiyotning rivojlanishiga kichik biznes subyektlarini rivojlantirish orqali erishilgan. Buning asosiy sababi ularning moliyaviy resurslarga bo'lgan ehtiyojini ichki va tashqi resurslardan oqilona foydalanib qondira olganligidir.

Mamlakatimizdagi iqtisodiy va ijtimoiy ahvolidan kelib chiqib, dehqon va fermer xo'jaliklarini, xususiy tadbirkorlarni yanada rivojlantirish, ularni texnikatexnologiyalar bilan ta'minlash, ularning faoliyatini yaxshilash uchun respublikamiz va xorijiy davlatlardan kreditlar ajratilmoqda. Bu esa bevosita yangi ish o'rinlariga bo'lgan talab darajasini qondirishga, yalpi ichki mahsulotning sezilarli darajada oshishiga

bevosita xizmat qiladi. Masalan, "kichik biznesni rivojlantirish uchun qulay ishbiarmonlik muhitini shakllantirish va tadbirkorlikka yanada keng erkinlik berish

borasida qabul qilingan direktiv hujjatlar ijrosini ta'minlash borasida amalga oshirilgan

keng ko'lamli tadbirlar kichik biznes subektlariga ajratilgan kreditlar hajmining 2023

yilga nisbatan 1,3 barobar ko'payishiga, 2024 yilning 1 yanvar holatiga ko'ra 15,9 trln.

so'mdan oshishiga imkon berdi. Jumladan, mikrokreditlar hajmi 3,3 trln. so'mni tashkil etdi yoki bu ko'rsatkichning hisobot yili davomida 1,3 barobar o'sishi ta'minlandi. Tijorat banklari tomonidan ayollarning tadbirkorlik faoliyatini qo'llabquvvatlashga yo'naltirilgan kreditlar hajmi 2023 yilga nisbatan qariyb 1,3 barobar ko'payib, 2024 yilning 1 yanvar holatiga ko'ra 1,6 trln. so'mga yetdi.

Tadbirkorlik faoliyati (tadbirkorlik) - tadbirkorlik faoliyati subyektlari tomonidan

qonun hujjatlariga muvofiq amalga oshirilgan, tavakkal qilib va o'z mulkiy javobgarligi ostida daromad (foyda) olishga qaratilgan tashabbuskor faoliyat.

Kichik

tadbirkorlik subyektlari quyidagilardir:

- **yengil va oziq-ovqat sanoatidagi, metallga ishlov berish va asbobsozlik, yog'ochsozlik, mebel sanoati hamda qurilish materiallari sanoatidagi, band bo'lgan xodimlarining o'rtacha yillik soni ko'pi bilan yuz kishi;**
- **mashinasozlik, metallurgiya, yoqilg'i-energetika va kimyo sanoati, qishloq xo'jalik mahsulotlarini ishlab chiqarish va qayta ishlash, qurilish hamda boshqa sanoatishlab chiqarish sohalaridagi, band bo'lgan xodimlarining o'rtacha yillik soni ko'pi bilan ellik kishi;**
- **fan, ilmiy xizmat ko'rsatish, transport, aloqa, xizmat ko'rsatish sohaları (sug'urta kompaniyalaridan tashqari), savdo va umumiy ovqatlanish hamda boshqa noishlab chiqarish sohalaridagi, band bo'lgan xodimlarining o'rtacha yillik soni ko'pi bilan yigirma besh kishi bo'lgan kichik korxonalar.**

Faoliyatning bir necha turini amalga oshiruvchi (ko'p tarmoqli) yuridik va jismoniy shaxslar yillik oborot hajmida ulushi eng ko'p bo'lgan faoliyat turi mezonlari bo'yicha kichik tadbirkorlik subyektlariga kiradi. "Tadbirkorlik", "kichik biznes" tushunchalari ko'p hollarda bozor iqtisodiyotiga bog'langan holda, uning unsurlari, unda samarali faoliyat yuritish vositalari sifatida talqin etilmoqda.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, xalqaro kredit o'zaro bog'liq funksiyalarni bajarish orqali ikki yoqlama, ya'ni ijobiy va salbiy rol o'ynaganligi bois kichik biznes

subyektlari faoliyati va umumiy iqtisodiyotda ahamiyatlidir. Xalqaro kreditning ijobiy

roli kichik biznes subyektlari faoliyatida takror ishlab chiqarish jarayonining

uzluksizligini ta'minlanishi hamda uning kengayishi orqali ishlab chiqarish kuchlari rivojlanishining tezlashishida o'z aksini topadi. Bunda ularning o'zaro aloqasi aks etadi.

Xalqaro kredit tashqi iqtisodiy aloqalarga va pirovard oqibatda takror ishlab chiqarishga ta'sir etuvchi bog'lovchi bo'g'in hamda uzatkich mexanizmi rolini o'ynaydi. Ishlab chiqarish o'sishining mahsuli bo'lgani holda xalqaro kredit bir vaqtning o'zida uning zaruriy sharti va katalizatori bo'lib ham hisoblanadi. U ishlab chiqarish va muomala jarayonlarining baynalmilallashuvi, jahon bozorining shakllanishi hamda rivojlanishiga ko'maklashadi va xalqaro mehnat taqsimotini chuqurlashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar .

1. O'zbekiston Respublikasi «Bank va bank faoliyati to'g'risida»gi Qonuni 1996-yil 25-aprel.
2. O'zbekiston Respublikasining «Bank siri to'g'risida»gi Qonuni 2005yil 25-aprel.
3. O'zbekiston Respublikasining “Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari